

ΚΕΦ. 4. ΟΙ ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

α. η αραβική εξάπλωση

με την καθοδήγηση των δύο πρώτων χαλιφών οι Άραβες εισέβαλαν και κατέκτησαν σε σύντομο χρονικό διάστημα τις πλούσιες χώρες της Εγγύς Ανατολής

αιτίες σύντομης εξάπλωσης:

- εξάντληση περσών –Βυζαντινών από τους μακροχρόνιους πολέμους
- ψυχικό σχίσμα ανάμεσα στο κέντρο του Βυζαντίου και στις ανατολικές επαρχίες (μονοφυσισμός)
- υποτίμηση γεγονότων Αραβικής χερσονήσου
- κακή διοίκηση
- επαναστάσεις στο εσωτερικό του Βυζαντίου

→

I. Εγγύς Ανατολή (χαλιφάδες: Αμπού Μπακρ, Ομάρ, Οσμάν, Μωαβιά)

- ✓ ως το 640 μ. Χ. οριστικά χαμένες οι : Συρία, Παλαιστίνη, Μεσοποταμία, Αρμενία.
- ✓ ως το 646 (οπότε κατελήφθη η Αλεξάνδρεια) οι Άραβες ολοκληρώνουν την κατάκτηση της Αιγύπτου

II. ► Ευρώπη

(πόλεμος στη θάλασσα – πολιορκίες Κωνσταντινούπολης)

- μέσα 7ου αι.: εμφύλιοι πόλεμοι Αράβων : επικρατεί ο Μωαβιά, ο οποίος μεριμνά για την κατασκευή στόλου :
 - α' ναυτική εκστρατεία: κατάληψη Κωνσταντίας (πρωτεύουσα Κύπρου) → Ρόδος, Κως (τελικός στόχος : Κωνσταντινούπολη)
- ήττα Βυζαντινών στη Λυκία' όμως εσωτερικά προβλήματα στο χαλιφάτο → ειρήνη: ο Κώνστας στρέφεται στη Βαλκανική εναντίον των Σλάβων/ επιχειρεί να προσεγγίσει τις επαρχίες της Αφρικής

την ίδια εποχή: Δύση: ανάδειξη πάπα Μαρτίνου

σύγκρουση Κώνστας- Μάξιμου Ομολογητή (υπερασπιστή της ορθοδοξίας)

Ο Κώνστας στη Δύση (η ρωμαϊκή οικουμενικότητα των αυτοκρατόρων δεν έχει ξεχαστεί): Θεσσαλονίκη → Αθήνα → Τάραντα (εναντίον Λογγοβάρδων → αποτυχία) → Φώμη → Σικελία: σκέψεις για μεταφορά πρωτεύουσας → αντίδραση Κωνσταντινούπολης)

- 674 -678: (αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Δ')ανακόπτεται για πρώτη φορά η εξάπλωση του Ισλάμ: οι Άραβες επιχειρούν να καταλάβουν την Κωνσταντινούπολη → αποτυχία· ο στόλος τους καταστρέφεται από το υγρό πυρ. → ο Μωαβιά συνθήκη ειρήνης.(κάθε χρόνο:3000 χρυσά νομίσματα + 50 αιχμαλώτους + 50 άλογα)
Συνέπειες νίκης στη βαλκανική: ο χαγάνος των Αράβων και οι αρχηγοί των Σλαβικών φύλων δηλώνουν υποταγή)

Συνέπειες

- αρχές 8^{ου} αι. κατάληψη Αφρικής
- κατάληψη βησιγοθικής Ισπανίας
- 732: αναχαιτίζονται στο Πουατιέ από τους Φράγκους
- 717: ο αραβικός στόλος έξω από τα τείχη της Κων/λης (αυτοκράτορας : Λέων Γ' ο Ισαυρός)· η Πόλη σώζεται χάρη στην αποφασιστικότητα των υπερασπιστών της και το υγρό πυρ

► αραβοβυζαντινές συγκρούσεις στη Μ. Ασία και τη Μεσόγειο

ο πόλεμος μεταφέρεται στη Μ. Ασία

- αρχές 9^{ου} αι. : εσωτερικές διαμάχες στο χαλιφάτο (αλλαγή δυναστείας: η πρωτεύουσα μεταφέρεται από Δαμασκό σε Βαγδάτη) → η αυτοκρατορία προσωρινά απαλλάσσεται από τις αραβικές επιδρομές στα μικρασιατικά εδάφη (ο Κωνσταντίνος Ε' αντεπιτίθεται σε Συρία και Αρμενία)
- 821- 823:
 - ✓ παραμέληση στόλου από τους Βυζαντινούς
 - ✓ επανάσταση Θωμά Σλάβου⇒
 - οι Άραβες επωφελούνται και καταλαμβάνουν (χαλίφης: Άλ Φασίδ) την Κρήτη και τη Σικελία . θάνατος Φασίδ
 - 828: άνοδος της δυναστείας των Ομμεαϊδών: χαλίφης ο Άλ Μαμούν
 - 837: ο αυτοκράτορας Θεόφιλος αντεπιτίθεται και τους νικά στη Μελιτηνή και στη Ζάπειτρα
 - καταστροφή Αμορίου (ιδιαίτερη πατρίδα αυτοκράτορα Θεόφιλου).

B. συνέπειες αραβικών κατακτήσεων:

- τέρμα στην ελληνορωμαϊκή κυριαρχία της Μεσογείου
 - τα θαλάσσια σύνορα του βυζαντίου: υποχωρούν στη γραμμή: Κρήτη – Κύπρος – Λυκία / Συρία.
- συγκυριαρχία Αράβων – Βυζαντινών στη Μεσόγειο
- κάθε χρόνο επιδρομές των αραβικών στόλων → δραματική μείωση πληθυσμού νησιών και ακτών Αιγαίου
 - οι χερσαίες επιδρομές έπληξαν το εμπόριο και περιόρισαν σημαντικά τις αγροτικές δραστηριότητες των αγροτικών πληθυσμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΟΙ ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥΣ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A (προφορικά)

1. Πού οφείλεται η ταχύτητα της αραβικής εξάπλωσης;
2. Ποιες χώρες κατέκτησαν οι Άραβες ως τα μέσα του 7^{ου} αι.;
3. Ποια συνέπεια είχε για τους βυζαντινούς η κατάκτηση της Αιγύπτου από τους Άραβες;
4. Πόσες φορές πολιορκήσαν οι Άραβες την Κωνσταντινούπολη, πότε έγινε κάθε πολιορκία και ποια τα αποτελέσματα καθεμιάς από αυτές;
5. Ποια είναι η σημασία της απόκρουσης των Αράβων από τους Βυζαντινούς έξω από τα τείχη της Κωνσταντινούπολης το 678 μ. Χ. ;
6. Σε ποιες περιοχές μεταφέρθηκε ο πόλεμος Αράβων – Βυζαντινών στις αρχές του 9^{ου} αι; Ποιοι παράγοντες ευνόησαν την επέκταση των Αράβων στις περιοχές αυτές
7. Να αντιστοιχίσετε τα γεγονότα της στήλης Α με τις ημερομηνίες της στήλης Β:

A	B
1. __ κατάληψη Αλεξάνδρειας από Άραβες	a. 678 μ. Χ.
2. __ μάχη Πουατιέ	β. 838 μ. Χ.
3. __ πολιορκία Κων/λης από Άραβες (Κωνσταντίνος Δ')	γ. 717 μ. Χ.
4. __ πολιορκία Κων/λης από Άραβες (Λέων Γ' ο Ίσαυρος)	δ. 838 μ. Χ.
5. __ καταστροφή Αμορίου	ε. 646 μ. Χ.

B

Άσκηση 3 (σ. 20) του βιβλίου σας (**γραπτά**)

ΑΡΑΒΙΚΕΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ

Α' ΦΑΣΗ (634 – 656)	Β' ΦΑΣΗ (656 – 732)	Γ' ΦΑΣΗ (732 – 863)
<p>► Εγγύς Ανατολή / Μ. Ασία</p> <p><i>επιτυχίες:</i> <i>Συρία, Παλαιστίνη, Μεσοποταμία, Αρμενία (ως 640), Αίγυπτος (κατάληψη Αλεξάνδρειας :646)</i></p>	<p>► εξάπλωση προς Βυζάντιο και Ευρώπη</p> <p><i>ήττες:</i> <i>678: Κωνσταντινούπολη (Κων/νος Δ')</i> <i>717: Κωνσταντινούπολη (Λέων Γ')</i> <i>732: Πουατιέ (Κάρολος Μαρτέλος)</i></p>	<p>► μάχες αντεπιθέσεις στη Μ. Ασία</p> <p><i>838: καταστροφή Αμορίου (Θεόφιλος)</i></p>

► ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- τερματίζεται η ελληνορωμαϊκή κυριαρχία της Μεσογείου
- τα θαλάσσια σύνορα του βυζαντίου: υποχωρούν στη γραμμή: Κρήτη – Κύπρος – Λυκία /Συρία.
→ συγκυριαρχία Αράβων – Βυζαντινών στη Μεσόγειο
- κάθε χρόνο επιδρομές των αραβικών στόλων → δραματική μείωση πληθυσμού νησιών και ακτών Αιγαίου
- οι χερσαίες επιδρομές έπληξαν το εμπόριο και περιορίσαν σημαντικά τις αγροτικές δραστηριότητες των αγροτικών πληθυσμών.
- εμφανίζεται ένας νέος κόσμος και ένας νέος πολιτισμός

ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΑΡΑΒΩΝ

